

**WPLYW WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO NA RÓWÓJ DZIECI
I UZYSKIWANIE DOJRZAŁOŚCI SZKOLNEJ – WYNIKI BADAŃ
I DOŚWIADCZENIA PROJEKTU „WIEJSKI OŚRODEK EDUKACJI
PRZEDSZKOLNEJ- SZANSĄ NA HARMONIJNY ROZWÓJ DZIECI”
WSPÓLFINANSOWANEGO ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU
SPOŁECZNEGO**

Wprowadzenie

Na całym świecie psychologowie i pedagodzy podkreślają ogromne znaczenie pierwszych lat życia w późniejszym rozwoju człowieka. Od kilkudziesięciu lat wiadomo, że wczesna edukacja znacząco wpływa na późniejsze osiągnięcia szkolne. Dlatego przestrzega się rodziców i opiekunów, żeby nie marnowali potencjału rozwojowego tkwiącego we wczesnym dzieciństwie. Podkreśla się ten pozytywny wpływ edukacji przedszkolnej na rozwój i przygotowanie dzieci do szkoły. Akcentuje się także wyjątkową we wczesnym okresie rozwoju wrażliwość małego dziecka na bodźce z najbliższego otoczenia.

Edukacja przedszkolna jest traktowana szeroko - nie tylko jako elementarna nauka czytania, pisania i liczenia, ale także stymulowanie rozwoju w sferze fizycznej, emocjonalnej i społecznej. Z wielu badań wynika, że dzieci objęte różnymi formami edukacji przedszkolnej są w późniejszej karierze szkolnej oceniane jako bardziej niezależne, otwarte, odważne i wytrwałe. Ich wstępne przygotowanie do nauki pozwala rytmicznie i z wysokimi efektami realizować założenia programu kształcenia w klasach I-III.

Politycy i działacze, dostrzegający wagę wczesnej stymulacji, także włączają się w organizowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi małych dzieci. Takiemu celowi na poziomie państwa służą inicjatywy legislacyjne, a na poziomie lokalnym konkretne decyzje o funkcjonowaniu wszelkich możliwych form wychowania przedszkolnego. W ostatnich latach w Polsce wiele uwagi i starań poświęcono tworzeniu warunków wzrostu odsetka dzieci objętych edukacją przedszkolną. Dostęp do edukacji przedszkolnej ma bowiem nie tylko zasadnicze znaczenie dla prawidłowego rozwoju dzieci, ale warunkuje efektywność całego systemu edukacji. Dotychczas dzieci 6-letnie miały ustawowe prawo do rocznego przygotowania do podjęcia nauki w szkole podstawowej. Umożliwienie dzieciom korzystania z tego prawa było obowiązkiem samorządów lokalnych. W dobie aktualnej zmiany obniżania wieku szkolnego, takie prawo przysługuje pięciolatkom. Prognoza demograficzna GUS dla Polski przewiduje wzrost liczby dzieci pomiędzy 3 a 6 rokiem życia o 100000 w latach 2005-2010 oraz o kolejne 200000 do 2015 roku. Uzyskanie w tych warunkach

satysfakcjonujących wskaźników powszechności edukacji przedszkolnej stanowi nie lada wyzwanie dla sprawujących władzę. W roku 2008 stworzono podstawy prawne tworzenia form edukacji przedszkolnej alternatywnych w stosunku do tradycyjnych „pełnych” przedszkoli. Obecnie wychowanie przedszkolne organizowane jest zarówno w samodzielnych przedszkolach, jak i oddziałach lub zespołach przedszkolnych. Nadal przy szkołach podstawowych funkcjonują tzw. oddziały zerowe. Każda forma wychowania przedszkolnego powinna stwarzać warunki sprzyjające prawidłowemu rozwojowi dzieci, wspomagać i stymulować ten rozwój we wszystkich dziedzinach, odpowiednio wykorzystując wrodzony potencjał i możliwości rozwojowe dziecka.

Znaczenie edukacji przedszkolnej w przygotowaniu dziecka do szkoły

Wychowanie w przedszkolu może stanowić podstawę dla prawidłowego, indywidualnego rozwoju dziecka jak i dla przygotowania podjęcia nauki w szkole.

Według W. Okonia dojrzałość szkolna to „Osiągnięcie przez dziecko takiego stopnia rozwoju umysłowego, emocjonalnego, społecznego i fizycznego, jaki umożliwia mu udział w życiu szkolnym i opanowanie treści programowych klasy pierwszej. Dojrzałość szkolna zależy od warunków bytowych dziecka, wykształcenia rodziców, wychowania przedszkolnego, zdolności dziecka i jego zdrowia”.

Okres przedszkolny jest niezwykle ważny dla kształtowania się osobowości dzieci oraz nabywania przez nie różnorodnych doświadczeń i umiejętności. Dzieci, które uczestniczą w zajęciach przedszkolnych, lepiej sobie radzą w szkole i wykazują wyższe kwalifikacje intelektualne, społeczne, emocjonalne niż dzieci, które nie uczęszczały na takie zajęcia. Dowodzą tego zarówno potoczne obserwacje, jak i pogłębione badania.

W tym okresie rozwoju najistotniejszym przemianom podlega relacja z otoczeniem. Niezwykle istotne dla rozwoju małego dziecka są jego pierwsze kontakty środowiskowe, a ich przebieg traktowany jest jako wskaźnik umiejętności społecznych i wzorzec dla rozwoju społecznego w ciągu całego życia. Dziecko uczy się współżycia i współpracy z innymi, przygotowuje się do życia w szerszych kręgach społecznych. Ważną rolę w procesie jego socjalizacji odgrywa nie tylko rodzina, ale również członkowie lokalnej społeczności.

Aby sprawdzić czy dziecko jest dojrzałe do rozpoczęcia nauki w szkole psychologowie próbowali odpowiedzieć na pytanie, jaka jest struktura dojrzałości szkolnej tzn. które czynniki przede wszystkim warunkują powodzenie w nauce. I tak powstały dwie szkoły – zwolennicy ogólnego czynnika i teorii wieloczynnikowych. Zwolennicy ogólnego czynnika – niemieccy psychologowie mówią „Czynnikiem tym jest zdolność do porządkowania, jako podstawa

percepcji materiału symbolicznego, jego analizy i syntezy.” Szwedzki psycholog B. Johansson przeprowadził badania nad teorią wieloczynnikową i wyodrębnił sześć niezależnych czynników, które warunkują prawidłowe przygotowanie do podjęcia nauki w szkole:

- rozwój mowy,
- dojrzałość społeczno-emocjonalną,
- wykonywanie działań matematycznych,
- sprawności motoryczne,
- przystosowanie się do warunków szkoły,
- bezsłowne czynności poznawcze.

Dojrzałość umysłowa dziecka w wieku przedszkolnym to przede wszystkim przejście od myślenia egocentrycznego do stadium myślenia wyobrażeniowego.

Mowa dziecka w wieku przedszkolnym rozwija się i doskonali poprzez różnorodne działania i doświadczenia, które są podstawą do rozwoju procesów myślowych (analizy i syntezy). Bardzo ważne jest rozwijanie i doskonalenie procesów analizy słuchowej, można organizować zabawy polegające na wyszukiwaniu przedmiotów w sali na określoną głoskę, na wyodrębnianiu głosek na początku i na końcu wyrazu. Zabawy z głoskami powinny być tak organizowane, aby dzieci to bawiło, ponieważ inaczej nie przyniesie żądanych efektów. Stwarzając sytuację do doskonalenia procesów analizy wzrokowej stosujemy ilustracje w książkach, różne obrazki, szczególnie te, które stanowią historyjkę obrazkową. Doświadczenia dzieci kształtują się przede wszystkim na podłożu pamięci długotrwałej. Pamięć ta ma w pierwszych latach życia charakter mimowolny, dopiero w drugiej fazie wieku przedszkolnego pojawiają się zaczątki pamięci mimowolnej. Sprzyjają temu sytuacje, w których dziecko musi zapamiętać jakieś polecenie.

W okresie od wczesnego dzieciństwa, aż do osiągnięcia dojrzałości, obserwujemy zmiany ilościowe i jakościowe w kontaktach społecznych i emocjonalnych. Rozwój dziecka jest procesem długotrwałym i polega na poszerzaniu doświadczeń i oddziaływaniu osób dorosłych z jego otoczenia. Postawy społeczne i moralne kształtują najpierw rodzice, a potem nauczyciel w przedszkolu, organizując różnorodne sytuacje wychowawczo-dydaktyczne. Dziecko uczestnicząc w tych sytuacjach z rówieśnikami, uczy się poszanowania praw innych. Nauczyciel komentuje, interpretuje poszczególne sytuacje tak, aby dziecko mogło przyzwyczaić się do ich rozróżniania i poznawania. Wychowanie społeczno-moralne musi być dostosowane do indywidualnych możliwości każdego dziecka. Nauczyciel powinien

organizować środowisko wychowawcze w taki sposób, aby dominowała w nim działalność dziecka o charakterze społecznym i bezpośrednie kontakty z ludźmi.

Dziecko dojrzałe do szkoły ma już pewne doświadczenia, wyobrażenia stanowiące podstawę do rozwoju myślenia procesów analizy i syntezy, na których opiera się nauka pisania, czytania i matematyki w klasie pierwszej. Osiągnięcie tej dojrzałości rozpoczyna się w przedszkolu już od najmłodszych lat tj. od 3-latków. Dzieci muszą osiągnąć dojrzałość fizyczną, emocjonalno-społeczną i umysłową.

Nauczyciel w przedszkolu- prowadząc różnorodną działalność aktywizującą, stosując różne metody i formy pracy- organizuje tak zajęcia, aby wszystkie dzieci były zainteresowane i brały w nich czynny udział. W przedszkolu wszystkie formy zajęć powinny mieć charakter zabawowy i dlatego jest wiele możliwości zainteresowania wszystkich dzieci danym tematem. Wyznacznikiem pracy nauczyciela jest program nauczania w przedszkolu. Dobra realizacja programu to warunek pełnego przygotowania dziecka do nauki w szkole. Dzieci, szczególnie w ostatnim roku przebywania w przedszkolu, powinny mieć wiele możliwości zabawy przy użyciu różnorodnego materiału do manipulowania i konstruowania, odtwarzania podanych wzorów z zastosowaniem zmian sugerowanych przez nauczyciela. Trzeba stwarzać dzieciom okazje do korzystania z gier, loteryjek, układanek, puzzli, zwiększając w miarę możliwości liczbę elementów. Przez zastosowanie różnorodnych pomocy dydaktycznych, zarówno dla nauczyciela jak i dla dzieci, zwiększa się atrakcyjność zajęć.

Punktem wyjścia w pracy dydaktyczno-wychowawczej powinno być stwarzanie warunków do ogólnego rozwoju, kształcenia i doskonalenia umiejętności z zakresu pisania i czytania. Doskonałą formą przygotowania dzieci do pisania jest wykonywanie precyzyjnych działań (rysowania, malowania, lepienia, wycinania, wydzierania drobnych elementów, itp.), dzieci mogą rysować na różnych formatach papieru. Jest wiele innych działań prowadzących do prawidłowego przygotowania do nauki pisania w szkole, ale wszelkie muszą wynikać z całokształtu pracy wykonawczej w grupie. Proces przygotowania dzieci do nauki czytania i pisania powinien mieć charakter planowy i systematyczny, uwzględniający możliwości rozwojowe.

Od dobrego przygotowania społecznego i umysłowego dziecka w przedszkolu, zależy prawidłowy start w nowym środowisku, jakim jest szkoła. W tym bowiem wieku, można jeszcze zapobiec trudnościom, które niełatwo będzie dziecku pokonać, gdy się nawarstwią w okresie szkolnym.

Doświadczenia Społeczno - Oświatowego Stowarzyszenia Pomocy Pokrzywdzonym i Niepełnosprawnym EDUKATOR w Łomży dotyczące pożytków z edukacji przedszkolnej

Już od 2004 r. stowarzyszenie realizowało własny program wyrównywania szans edukacyjnych dzieci wiejskich, obejmując nim także dzieci w wieku przedszkolnym. Jako organ prowadzący dla 23 szkół EDUKATOR uruchomił tam Ogniska Edukacji Przedszkolnej dla 3-5 latków. Natomiast w 2005 r., dzięki wsparciu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich stowarzyszenie prowadziło już 55 Wiejskich Ośrodków Przedszkolnych w 20 gminach. Wójtowie i dyrektorzy szkół samorządowych wspierali nasze organizacyjne działania i starania o upowszechnienie edukacji przedszkolnej w kompletnie zaniedbanych środowiskach. W latach 2007-2008 na obszarach wiejskich o najniższym odsetku dzieci uczęszczających do przedszkoli – m. in. woj. podlaskie 3,18%, warmińsko-mazurskie 7,51%, lubelskie 12,12% wdrażany był Projekt współfinansowany z EFS „Wiejski Ośrodek Edukacji Przedszkolnej – szansą na harmonijny rozwój dzieci”, który zrealizowano w ramach Działania 2.1 schemat a) SPO RZL 2004 – 2006. Wtedy w większości gmin województw północno – wschodnich nie było przedszkoli dla dzieci w wieku 3-5 lat, a alternatywne formy edukacji przedszkolnej dopiero wypróbowywano w nielicznych miejscach. W ramach w.w. Projektu utworzono 50 Wiejskich Ośrodków Edukacji Przedszkolnej, które oferowały elastyczną formę edukacji dostosowaną do potrzeb i możliwości środowisk lokalnych. Powstały one przy szkołach podstawowych prowadzonych przez samorządy lokalne i przez Stowarzyszenie oraz w tych wsiach, gdzie nie było żadnych placówek edukacyjnych. Ośrodki zostały zorganizowane w zależności od możliwości w: bibliotekach, świetlicach, domach kultury, siedzibach władz samorządowych, ośrodkach zdrowia. Zatrudniono wyspecjalizowaną kadrę- wszystkie nauczycielki legitymowały się odpowiednimi kwalifikacjami i doświadczeniem zawodowym. Systematycznie prowadzony monitoring i ewaluacja końcowa projektu dostarczyły wielu danych potwierdzających korzyści z uczestnictwa dzieci w zajęciach. Sporządzony przez Małgorzatę Małachowską „Raport merytoryczny z realizacji projektu” jest najpełniejszym opracowaniem tych danych.

WOEP okazały się konkurencyjnie tańsze od placówek publicznych – w najbardziej ekonomiczny sposób wykorzystywały kadrę i bazę lokalową na terenach objętych działaniami projektu. Odejście od sztywnego podziału na grupy wiekowe pozwoliło na efektywne wykorzystanie czasu pracy nauczycieli. Zmniejszenie kosztów funkcjonowania nastąpiło też dzięki zaangażowaniu się rodziców w dowożenie dzieci na zajęcia i pomoc w czynnościach

obsługowych, opiekuńczych, porządkowych. Realizacja Projektu przyczyniła się do powstania nowych miejsc pracy dla nauczycieli bezrobotnych lub zagrożonych bezrobociem. Ośrodki stały się centrami edukacji obywatelskiej ściśle współpracującymi z rodzicami, regionalnymi władzami oświatowymi i lokalnym samorządem. Stanowiły godny naśladowania przykład dobrych praktyk podnosząc świadomość rodziców i lokalnych decydentów o znaczeniu wczesnej edukacji, wskazując konsekwencje bagatelizowania problemów rozwojowych oraz braku właściwego wsparcia dla rozwoju dzieci- przyszłych obywateli.

EDUKATOR udzielił środowiskom wiejskim wsparcia merytorycznego, instytucjonalnego i prawnego w rozwijaniu postaw proobywatelskich i umiejętności konsolidacji sił w rozwiązywaniu problemów lokalnych, głównie w zakresie likwidacji barier w dostępie do wczesnej edukacji.

W okresie letnim 2007 r. zespół specjalistów złożony z pediatry, psychologa, pedagoga, rehabilitanta i logopedy przeprowadził wstępne badania diagnostyczne rozwoju każdego dziecka oraz opracował programy wsparcia i rozwoju dzieci w oparciu o uzyskane wyniki diagnozy, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci niepełnosprawnych i dysfunkcyjnych. Programy te zamieszczone zostały na stronie internetowej WOEP i służyły nauczycielom w ich codziennej pracy dydaktycznej i współpracy z rodzicami dzieci wymagającymi specjalnego wsparcia. Na podstawie analizy wyników diagnozy początkowej we wszystkich Ośrodkach zostały przeprowadzone po 4 warsztaty psychoedukacyjne dla rodziców, dostosowane do szczególnych potrzeb dzieci w danym Ośrodku. Warsztaty te miały na celu:

- wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny,
- wspomaganie wczesnego rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym,
- niwelowanie mikrodeficytów i stwierdzonych dysfunkcji,
- doskonalenie umiejętności rodziców w zakresie komunikacji społecznej i umiejętności wychowawczych.

Rodzicom dzieci niepełnosprawnych udzielano specjalistycznych porad w zakresie łagodzenia skutków niepełnosprawności i występujących dysfunkcji podczas indywidualnych spotkań. Kontrolne badania zostały przeprowadzone na przełomie lutego i marca 2008 r. i służyły ocenie wpływu udziału dziecka w zrealizowanych formach wsparcia na jego rozwój psychospołeczny i umiejętności edukacyjne.

Partner projektu – Towarzystwo Rozwoju Inicjatyw Oświatowych w Warszawie - opracował program edukacyjny „Razem dla Rozwoju” do pracy z grupami mieszanymi wiekowo,

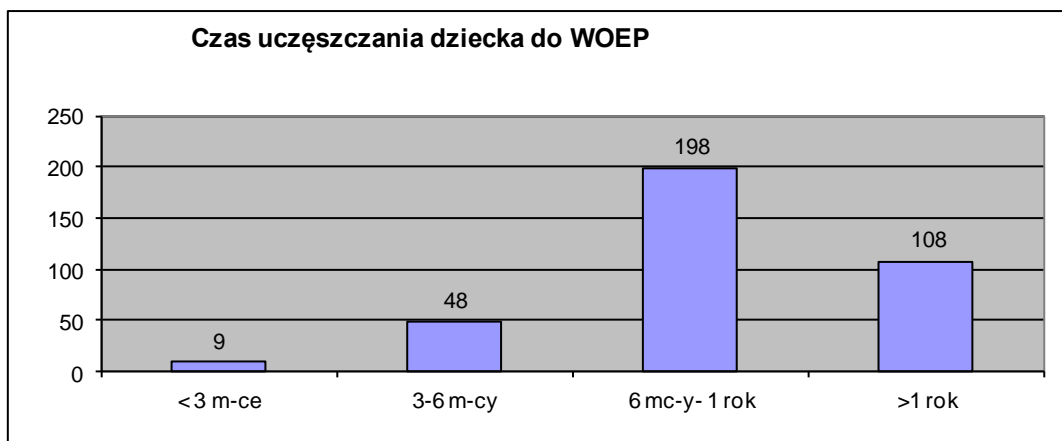
stanowiący podstawę pracy nauczycieli. Zawarte w programie wskazówki metodyczne skupiały się na uwydatnieniu szansy tkwiącej w specyficznej strukturze społecznej grupy (przypominającej wielodzietną rodzinę lub środowisko podwórkowe). Właśnie te wartości polecano wykorzystać nauczycielom WOEP. Ich zadaniem było organizowanie działań w których realizują się wartości:

- starsi pomagają młodszym w różnych sytuacjach samoobsługowych i wykonywaniu prac praktycznych;
- dzieci młodsze uczą się współpracy i odpowiedzialności;
- dzieci zdrowe i pełnosprawne traktują słabszych z szacunkiem i wyrozumiałością, ale ich nie „wyłączają”;
- dzieci niepełnosprawne w naturalny sposób przyjmują okazywaną pomoc i uczestniczą w zajęciach zgodnie ze swymi możliwościami;
- dzieci obserwują siebie i uczą się nawzajem-starsi starają się być wzorem dla młodszych (motywacja do doskonalenia się), a młodszy naśladują starszych (motywacja do wysiłku);
- obyczaje, reguły, normy są wprowadzone przez nauczyciela we współpracy z dziećmi.

W ramach Projektu powstał też pakiet pomocy metodycznych dla nauczycieli-niezwykle interesujący zbiór różnorodnych propozycji: opisów zabaw dydaktycznych, formatów kart pracy, tekstów, nut i obrazów. Wszystkie te materiały można było pobrać ze strony internetowej WOEP, gdzie umieszczane były sukcesywnie w okresie od września do listopada 2007 r. Opublikowane propozycje uwzględniają indywidualizację zadań stosownie do możliwości dzieci w różnym wieku oraz stopnia rozwoju określonych funkcji. Oceny merytorycznej i tym samym dopuszczenia do publikacji dokonano w instytucji partnerskiej – Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Łomży. Powstałe materiały są bazą dydaktyczną, która daje się rozwijać i wzbogacać własnymi pomysłami lub elastycznie dostosować do rzeczywistych potrzeb dzieci oraz posiadanych możliwości technicznych. Wszystkie scenariusze zaopatrzone w stosowne załączniki, troszcząc się o zapewnienie niezbędnych środków dydaktycznych oraz ich kompletność w każdej chwili.

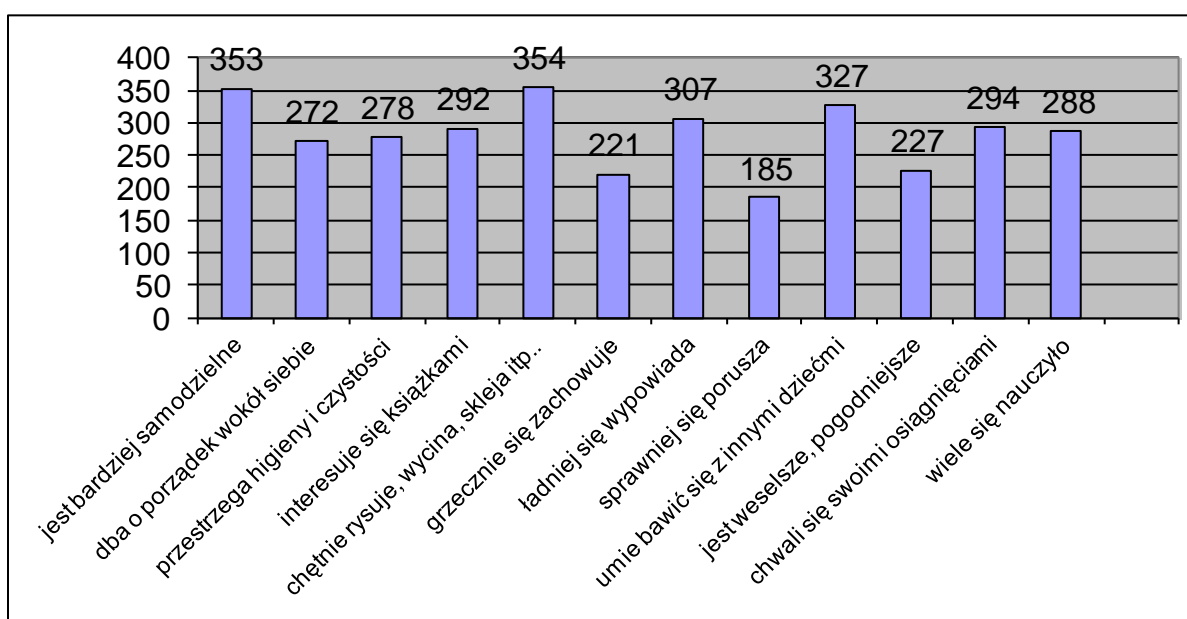
W celu zbadania stopnia zaspokojenia potrzeb beneficjentów ostatecznych Projektu były przeprowadzone badania ankietowe, pierwsze - w listopadzie 2007 r. skierowane do rodziców oraz drugie – w marcu 2008 r. adresowane do nauczycieli. Na podstawie zebranych danych zostały opracowane raporty ewaluacyjne.

Wśród ankietowanych rodziców przeważali tacy, których dzieci uczęszczały do WOEP dłużej niż 6 miesięcy. Pozwala to sądzić, że rodzice ci potrafili już zaobserwować i ocenić rzeczywiste skutki uczestnictwa w Projekcie.

Wśród ankietowanych nauczycieli nie było osób, które pracowałyby w WOEP krócej niż 6 miesięcy. Ponad 25% z nich pracowało w WOEP dłużej niż 1 rok. Świadczy to o dysponowaniu przez nauczycieli dużą wiedzą w badanym zakresie.

Rodziców zapytano o postępy, jakie ich dzieci poczyniły dzięki uczestnictwu w Projekcie.

Na podstawie uzyskanych danych można stwierdzić, że znacząca część rodziców zauważa zrealizowanie zaplanowanych rezultatów miękkich dotyczących dzieci.

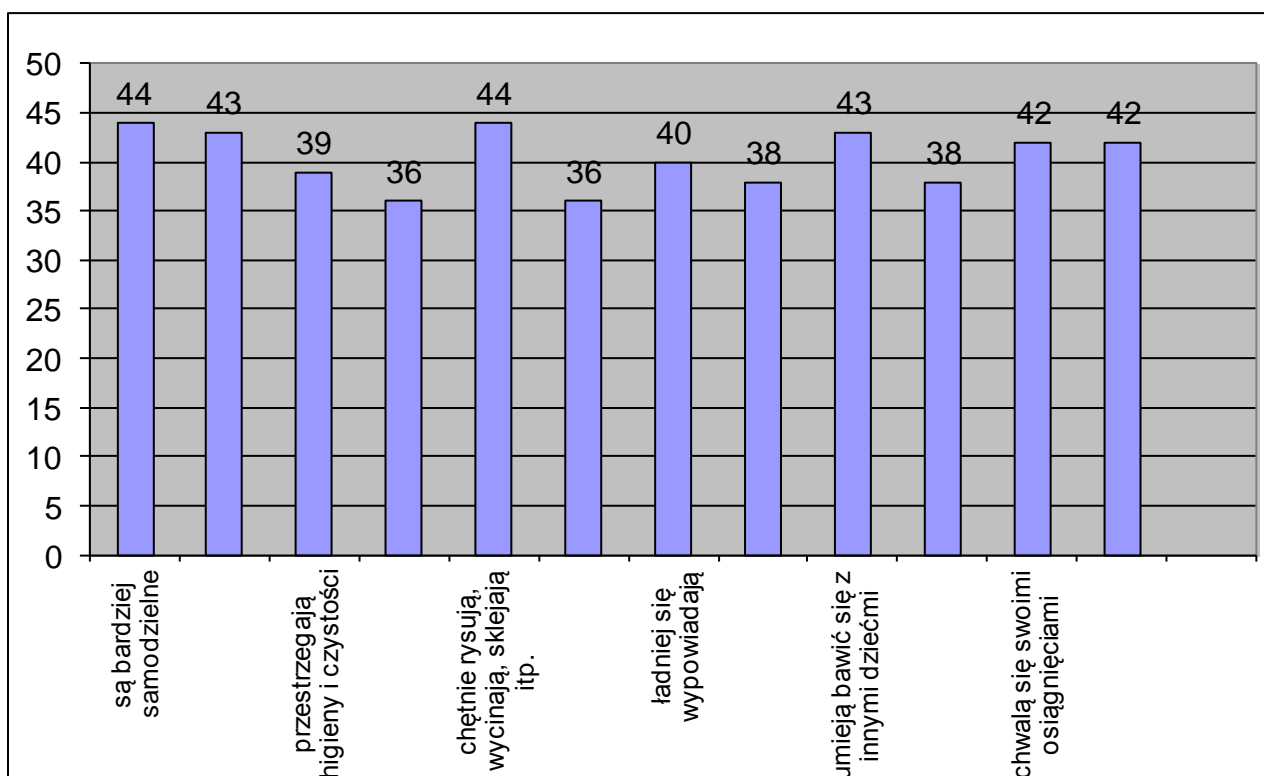
- 77% badanych wskazało zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia edukacji szkolnej.

- 76% badanych zauważyło naukę zachowań społecznych.

- 72% badanych potwierdza zaspokojenie pilnych potrzeb rozwojowych.

- 68% badanych dostrzegło zbudowanie poczucia własnej wartości.

O korzyści płynące z Projektu dla dzieci zostali zapytani również nauczyciele. Ich odpowiedzi przedstawia wykres.

Wynika z niego, że ogromna część nauczycieli potwierdza osiągnięcie przez podopiecznych zaplanowanych rezultatów.

- zaspokojenie najpilniejszych potrzeb rozwojowych – 94% badanych,

- nauka zachowań społecznych – 90% badanych,

- zbudowanie poczucia własnej wartości – 91% badanych,

- zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia edukacji szkolnej – 89% nauczycieli.

W ramach badania użyteczności Projektu dla rozwoju dzieci zapytano rodziców, co najbardziej podobało się ich dzieciom. Pytanie miało charakter otwarty, a zatem dawało

nieograniczoną liczbę możliwych odpowiedzi. Udzielone odpowiedzi dają się pogrupować następująco:

- kontakt z innymi dziećmi – 96% odpowiedzi,
- szeroko rozumiana zabawa – 92% odpowiedzi,
- zajęcia edukacyjno-rozwojowe (gry, zabawy, prace plastyczno-techniczne, zajęcia ruchowe itd.) – 98% odpowiedzi,
- miła opieka – 78% odpowiedzi,
- sympatyczna atmosfera sprawiająca, że ogólnie dzieci lubią chodzić do przedszkola – 64% odpowiedzi.

Wiedza zdobyta w toku monitoringu wewnętrznego pozwala na sformułowanie wniosków końcowych, które wpisują się w nurt powszechnej opinii dotyczącej konieczności zapewniania edukacji przedszkolnej dla wyrównywania szans edukacyjnych zwłaszcza dzieci ze środowisk defaworyzowanych oraz dzieci o specjalnych potrzebach.

1. Dzieci otoczone specjalistyczną opieką realizują własne potrzeby rozwojowe, uczą się zachowań społecznych, budują poczucie własnej wartości, zdobywają wiedzę i umiejętności niezbędne do równego startu w dalszej edukacji szkolnej.
2. Rodzice dostrzegają duży wpływ oddziaływań na rozwój wielu bardzo istotnych sfer:
 - społecznej - zgodnego współżycia z rówieśnikami i działania w grupie,
 - aktywności intelektualnej m.in. spostrzegawczości, kojarzenia, uwagi, pamięci,
 - sprawności ruchowej w zakresie dużej i małej motoryki m.in. lokomocji i koordynacji wzrokowo-ruchowej, działań manualnych,
 - mowy - w zakresie poprawności wymowy oraz bogactwa słownictwa i wypowiedzi,
 - emocjonalnej - regulacja zachowań z dostosowaniem do norm społecznych, śmiałość, samodzielność.
3. Rodzice dzieci korzystających z oferty edukacyjnej stworzonej w projekcie ocenili jej udział w harmonizowaniu rozwoju swoich dzieci tak wysoko, że wyrazili gotowość wspomoczenia funkcjonowania istniejących ośrodków udziałem własnych funduszy w finansowaniu Ośrodków, przynajmniej bezpośrednio po zakończeniu wsparcia z EFS, tzn. w miesiącach od kwietnia do czerwca 2008 r.
4. Projekt bardzo podobał się dzieciom i doceniały one wszystkie jego najważniejsze aspekty – naukę, zabawę, wsparcie procesu rozwoju, rozwijanie umiejętności społecznych.

Zakończenie

Stwierdzona w przeprowadzonym przez specjalistów, wieloaspektowym badaniu wstępnym wiejskich dzieci w wieku przedszkolnym, skala zaburzeń i nieprawidłowości w rozwoju upoważniła Społeczno-Oświatowe Stowarzyszenie Pomocy Pokrzywdzonym i Niepełnosprawnym EDUKATOR do sformułowania postulatu wprowadzenia w placówkach wychowania przedszkolnego obowiązku badań diagnostycznych i realizacji programów naprawczych. Ogólnie wiadomo, że w Polsce (szczególnie w środowiskach wiejskich) rzadko prowadzone są wśród dzieci w tym wieku badania przesiewowe, dotyczące wczesnego diagnozowania poziomu rozwoju i podejmowania odpowiedniej edukacji, rehabilitacji czy terapii. Przyczyny tego niekorzystnego zjawiska bywają różne. Najistotniejsze wg nas są:

1. brak informacji dla rodziców o potrzebie i dostępności wczesnej pomocy,
2. brak jednolitego systemu i sposobu rozumienia zakresu i rodzaju świadczeń zdrowotnych przez instytucje do tego powołane,
3. niemożność wywiązania się ze wszystkich obowiązków przez poradnie psychologiczno - pedagogiczne. Teoretycznie dzieci w wieku 3-7 lat, których rozwój psychoruchowy nie przebiega prawidłowo, mogą uzyskać diagnozę i skorzystać z terapii psychologicznej, logopedycznej czy pedagogicznej, ale w praktyce jest to nierealne z powodu nadmiernego obciążenia poradni zadaniami wykonywanymi na potrzeby szkół i przedszkoli, najczęściej miejskich. Traktujmy zatem to zadanie, szczególnie w wiejskiej placówce wychowania przedszkolnego, jako priorytetowe.

Najnowsza zmiana Podstawy programowej wychowania przedszkolnego, wprowadzona w grudniu 2008 r. przewiduje prowadzenie obserwacji przez nauczycieli i w razie potrzeby kierowanie dziecka na badanie w poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz opracowanie i wdrożenie w ostatnich miesiącach roku poprzedzającego rozpoczęcie nauki szkolnej indywidualnego programu rozwoju dla każdego przedszkolaka. Zgodnie z obowiązującym prawem oświatowym placówka wychowania przedszkolnego powinna stać się miejscem organizowania systematycznych spotkań z psychologiem, lekarzem, logopedą, w trakcie których odbywają się rozmowy o wychowaniu, wspieraniu dziecka w rozwoju, dobrym przygotowaniu do nauki szkolnej. Te spotkania mogą być też świetną i naturalną okazją do propagowania zasad higieny i kultury codziennego bycia, do upowszechniania wzorów zachowań i właściwych postaw rodzicielskich w środowiskach zaniedbanych. W trosce o prawidłowy rozwój umysłowy dzieci wstępujących do szkoły właśnie w przedszkolu, na odpowiednio zaplanowanych zajęciach kształtowane i rozwijane są umiejętności:

logicznego myślenia, klasyfikowania, porządkowania, porównywania, wyciągania i weryfikacji wniosków oraz myślenia przyczynowo-skutkowego i pojęciowego. W rytmie „dnia przedszkolnego” dzieci uczestniczą w działaniach swobodnych oraz specyficznych zabawach, które odbywają się w określonych warunkach, jakich nawet najbardziej kochający i odpowiedzialni rodzice nie są w stanie zapewnić w domu. Dobrze zorganizowana i profesjonalnie prowadzona edukacja przedszkolna jest bezsprzecznie koniecznym etapem poprzedzającym naukę w szkole. Wiedzą o tym zarówno specjaliści jak i pozostali członkowie polskiego społeczeństwa. Problemem pozostaje zgodne ustalenie i wdrożenie takich jej form, żeby mogły być zaspokojone różne potrzeby, **PRZEDE WSZYSTKIM DZIECI.**